

Miljödepartementet
Kemikalieenheten
103 33 Stockholm

Dnr M2020/00078/Ke

Malmö den 20 maj 2020

REMISSVAR: Hållbar slamhantering, betänkande SOU 2020:3

Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering. Det är Avfall Sveriges medlemmar som ser till att avfall tas om hand och återvinns i landets alla kommuner. Vi gör det på samhällets uppdrag: miljösäkert, hållbart och långsiktigt. Vår vision är "Det finns inget avfall". Vi verkar för att förebygga att avfall uppstår, att mer återanvänds och att det avfall som uppstår återvinns och tas om hand på bästa sätt. Kommunerna och deras bolag är ambassadör, katalysator och garant för denna omställning.

Avfall Sverige bildades redan 1947 och har omkring 400 medlemmar. Avfall Sveriges medlemmar är kommuner, kommunalförbund, kommunala bolag och kommunala regionbolag inom avfall och återvinning. Deras kunder utgör Sveriges invånare och en stor del av näringslivet. Genom medlemmarna representerar Avfall Sverige Sveriges befolkning. I Avfall Sverige ingår, som associerade medlemmar, cirka 150 tillverkare, konsulter och entreprenörer aktiva inom avfallshantering.

1. Förslagets koppling till Avfall Sveriges generella ståndpunkter

Avfall Sveriges årsmöte har fastställt ett antal ståndpunkter som är vägledande för ställningstaganden och åtgärder för att utveckla förebyggande, återanvändning och hantering av avfall och kommunernas roller inom dessa områden.

Avfall Sveriges stödjer avfallshierarkin som princip:

- Det innebär för fraktioner från enskilda avlopp att i första hand att där så är möjligt, återanvända fosfor, andra näringsämnen, mull etc och i andra hand materialåtervinna näringsämnen. Därefter kommer nyttjande i form av energiåtervinning och därefter deponering. I begreppet förebygga inkluderas arbete med att få så rena flöden som möjligt, vilket kan göras genom uppströmsarbete (gäller hushåll kopplat till såväl kommunala avloppsreningsverk som till enskilda avlopp). Ett annat område gällande förebyggande är att minska mängden slam som

transporteras från de enskilda avloppen. Det kan göras genom mobil avvattning eller deltömning med tvåfacksbil. Båda dessa tömningstekniker innebär att vattenfasen lämnas kvar i slamavskiljaren och bara slamfasen transporteras bort. Det innebär färre transporter, minskad miljöpåverkan och mindre mängd slam att behandla.

- Avfall Sveriges remissvar utgår från konsekvenser för avfallsverksamheter (kommuner och kommunala bolag), såsom hantering av slam från enskilda avlopp samt konsekvenser för biogasanläggningar, energiåtervinningsanläggningar och deponier/avfallsanläggningar.
- Slam och andra fraktioner från enskilda avloppsanläggningar utgör hushållsavfall och innefattas i den kommunala renhållningsskyldigheten enligt 15 kap. 20 § miljöbalken. I ansvaret ingår insamling, transport och omhändertagande av dessa fraktioner. Behandlingen av slam utförs ofta hos de kommunala avloppsreningsverken. Reglering som påverkar avloppsreningsverken påverkar därmed även kommunala avfallsorganisationer bland annat gällande möjligheter att lämna slammet och kostnader för hanteringen.
- Avfall Sverige konstaterar att alternativ 2 i betänkandet till stor del, men inte fullständigt, ligger i linje med Avfall Sveriges generella ståndpunkter.

2. Avfall Sveriges synpunkter – sammanfattning

Avfall Sverige välkomnar betänkandet Hållbar slamhantering (SOU 2020:3) som nu har överlämnats till regeringen.

Avfall Sverige anser att betänkande är väl genomarbetat med mycket hög vetenskaplig standard och hög ambitionsnivå när det gäller fokus på långsiktig hållbarhet. Det är positivt att betänkandet belyst andra ämnen som är viktiga för kretsloppet, till exempel kväve och mullbildande ämnen.

Avfall Sverige avstyrker

- Alternativ (1) vilket innebär totalt spridningsförbud med mycket begränsade undantag.
- Att Naturvårdsverket får i uppdrag att föreslå kompletterande reglering för andra organiska gödselmedel.

Avfall Sverige tillstyrker

- Alternativ (2) spridningsförbud med undantag för hygieniserat och kvalitetssäkrat slam på produktiv jordbruksmark.

Avfall Sverige anser samtidigt

- Att kvalitetssäkrad anläggningsjord på annan mark än jordbruksmark borde tillåtas under vissa förutsättningar. I norra Sverige och i annan glesbygd kan det dessutom förväntas bli långa avstånd till anläggningar för alternativ behandling av slammet, vilket innebär större miljöpåverkan. Det kan också leda till kraftigt höjda priser för att avyttra slam och andra fraktioner från enskilda avlopp.

- Att, om Naturvårdsverket får ansvar för regelbundet återkommande kontrollstationer för att säkra kvaliteten på det avloppsslam som får spridas, bör de kvalitetskrav som tagits fram inom certifieringssystemen Revaq och SPCR 178 beaktas och att branschorganisationerna Svenskt Vatten och Avfall Sverige involveras i arbetet med kvalitetskrav.

3. Generella kommentarer

3.1 Alternativ 1 - Totalt spridningsförbud med mycket begränsade undantag

Regeringen vill särskilt få synpunkter på alternativ 1 i betänkandet.

Avfall Sverige avstyrker bestämt alternativ 1 i betänkandet, det vill säga förslaget om ett totalt spridningsförbud med mycket begränsade undantag.

Utredningen konstaterar följande om totalförbud:

”Evidensen för att ett totalförbud är nödvändigt saknas dock, forskningen har inte kunnat belägga att slamgödslade grödor ger hälsopåverkan eller påverkar ekosystemen i jordbruket på ett negativt sätt. Klara belägg finns däremot för att slamgödning tillför växtnäring och mullämnen som jordbruket efterfrågar.”

Avfall Sverige anser att det varken finns något naturvetenskapligt stöd, någon hållbarhetsmässig grund - eller någon samhällsekonomisk rimlighet i alternativ 1. De samlade kostnaderna för hantering av avloppsslam och fosforåtervinning kommer enligt utredningens bedömningar vida att överstiga de nyttor som återvunnen fosfor representerar för dem och samhället.

Med ett totalt slamförbud finns ingen möjlighet kvar att tillvarata hela växtnäringsvärdet (fosfor, kväve, svavel, mikronäringsämnen, spårämnen) och de mullbildande ämnena i slammet.

Ett totalförbud enligt Alternativ 1 innebär allmän förbränning av slam av god kvalitet. Såväl förbränningsanläggningar som utvinningsssystem för fosfor är avancerade processanläggningar som förbrukar mycket energi och kemikalier med motsvarande miljöpåverkan. Det kommer också att uppstå ett fosforsvinn i alla förädlingssteg jämfört med när en del av slammet kan återföras till jordbruk. Vid förbränning, i såväl mono- som samförbränningsanläggningar kommer en stor mängd restprodukter produceras som behöver omhändertas.

Alternativ 1 kommer att innebära att biogasproduktionen riskerar att kraftigt minska vid avloppsreningsverken eftersom ett örötat slam har ett betydligt högre värmevärde - och därför är det enklare att slammet går direkt till förbränning utan någon biogasproduktion.

Genom betänkandet Mer biogas! För ett hållbart Sverige (SOU 2019:63) vill Biogasmarknadsutredningen främja en ökning av Sveriges biogasproduktion. Detta kräver fortsatt rötning av avloppsslam i avloppsreningsverken. En total förbränning av allt

avloppsslam kommer att motverka dessa möjligheter till produktion av biogas. Om biogas ändå produceras kan den till stor del behövas för att torka slammet innan förbränning. Utsorterat matavfall hanteras däremot med fördel i så kallade samrötningsanläggningar för produktion av biogas och biogödsel.

3.1.2 Synpunkter i det fall förslag enligt alternativ 1 ändå genomförs

I det fall alternativ 1 ändå genomförs *anser* Avfall Sverige att återföring av källsorterade avloppsfraktioner, såsom urin och klossettavloppsvatten, undantas från förbudet mot spridning på åkermark om de certifieras i enlighet med SPCR 178 eller liknande certifiering eller kravnivåer.

3.2 Förslaget om att föreslå kompletterande reglering för andra organiska gödselmedel

Avfall Sverige *avstyrker* att Naturvårdsverket får i uppdrag att föreslå kompletterande reglering för andra organiska gödselmedel. Avfall Sverige *anser* inte att en översyn av biogödsel bör göras med bakgrund av att det redan finns väl fungerande certifieringssystem för biogödsel (SPCR 120) samt att EU:s förordning om gödselmedel innefattar krav på biogödsel och andra gödselmedel med återvunnen växtnäring.

3.2.1 Synpunkter i det fall förslaget ändå genomförs

I det fall de föreslagna bestämmelserna ändå genomförs *anser* Avfall Sverige att kompletterande reglering behöver utredas i dialog med branschen. Reglerna inom SPCR 120 har stort och brett förtroende bland lantbruk och dess branschorganisationer samt livsmedelsföretag med flera. Det finns dessutom kompletterande regler inom EU:s gödselmedelsförordning.

3.3 Alternativ 2 - Spridningsförbud med undantag för hygieniserat och kvalitetssäkrat slam på produktiv jordbruksmark

Avfall Sverige *tillstyrker* alternativ (2) som innebär ett spridningsförbud med undantag för hygieniserat och kvalitetssäkrat slam på produktiv jordbruksmark.

Avfall Sverige instämmer i utredningens bedömning att ett spridningsförbud för avloppsslam inte kan motiveras enbart genom de riskbedömningar som är tillgänglig. En viktig prioritet för kommuner och kommunala bolag inom ramen för den kommunala renhållningsskyldigheten är att säkerställa att så mycket slam och andra avloppsfraktioner som möjligt kan nå fullgod återvinning genom bland annat rötning och uppgradering till biogas, men även återföring av växtnäring till produktiv mark där så är möjligt.

Intresset för källsorterade lokala avloppslösningar hos Sveriges kommuner ökar, detta för att i större utsträckning kunna skapa ett cirkulärt flöde av näringsämnen från stad till land. Att kunna cirkulera och hushålla med näringsämnen är en förutsättning för ett långsiktigt hållbart samhälle. För att öka möjligheten att avloppsfraktioner återförs till åkermarken, och säkerställa en säker smittfri produkt med mycket näring och lite föroreningar, utvecklades 2012 ett certifieringssystem för fraktioner från små avlopp, SPCR 178. Under 2018 reviderades reglerna och det tydliggjordes att fokus ligger på källsorterade

avloppslösningar oavsett storlek. Det innebär att även större källsorterande avloppslösningar i stadsmiljö kan certifieras i enlighet med SPCR 178.

3.4 Slam som används som anläggningsjord

Både alternativ 1 och 2 innebär att slam inte längre får användas vid jordtillverkning, vilket idag är den vanligaste användningen av slam i Sverige, cirka 65% av slamproduktionen används till olika former av anläggningsjord inklusive användning som sluttäckning av deponier.

Avfall Sverige *anser att* kvalitetssäkrad anläggningsjord på annan mark än jordbruksmark borde tillåtas under vissa förutsättningar. I norra Sverige och i annan glesbygd kan det dessutom förväntas bli långa avstånd till anläggningar för alternativ behandling av slammet, vilket innebär större miljöpåverkan. Det kan också leda till kraftigt höjda priser för att avyttra slam och andra fraktioner från enskilda avlopp.

Detta kommer att innebära en stor omställning till helt nya lösningar, särskilt för kommuner som ligger i områden där det inte finns tillgång till åkermark för slamgödning och som idag har jordtillverkning som enda alternativ. Dessa kommuner kommer att behöva ställa om sin slamhantering och gå över till exempelvis förbränning eller pyrolys av slam följt av fosforutvinning alternativt att kraftigt öka sina transporter till en regional anläggning.

Vid tillverkning av anläggningsjord är avloppsslam ett betydelsefullt insatsmedel. Anläggningsjord ersätter annan jord exempelvis till gräsmattor, planteringar, golfbanor och övriga växtbäddar där växtnäring och mull behövs. Avfall Sverige *anser* därför att slam bör kunna användas för jordtillverkning, men att det krävs en reglering som utgår från samma principer som vid direktspredning på åkermark samt att den färdigblandade jorden ska innehålla en bestämd och kontrollerad mängd fosfor. Slam skulle då kunna användas vid tillverkning av jord om slammet uppfyller de kvalitetskrav som finns och om fosfor extraherats tidigare ur processen till exempel via en struvitprocess.

3.5 Återvinningskrav

Avfall Sverige välkomnar förslag om återvinningskrav för fosfor från avloppsslam, men menar att det måste vara tydligt att huvudinriktningen bör vara att fosfor främst ska återcirkuleras till kretsloppet genom biogasproduktion och användning av rötslam på jordbruksmark samt lokala kretsloppslösningar för enskilda avlopp. Det ger störst samhällsnytta till lägst kostnad och viktigt för att nå klimat- och miljömålen.

3.6 Naturvårdsverket som nationell koordinator och ansvarig regelbundet återkommande kontrollstationer

Avfall Sverige *anser att*, om Naturvårdsverket får ansvar för regelbundet återkommande kontrollstationer för att säkra kvaliteten på det avloppsslam som får spridas, bör de kvalitetskrav som tagits fram inom certifieringssystemen Revaq och SPCR 178 beaktas och

att branschorganisationerna Svenskt Vatten och Avfall Sverige involveras i arbetet med kvalitetskrav.

3.7 Undantag för eget omhändertagande

Avfall Sverige *instämmer i utredningens bedömning* att det är lämpligt med ett generellt undantag för eget omhändertagande av avloppsfraktioner från enskilda avlopp. I en del fall kan eget omhändertagande utgöra en förutsättning för att bevilja tillstånd till enskild avloppsanläggning. Om tillstånd inte kan ges kan det leda till att fastighetsägare inte har möjlighet att använda sin avloppsanläggning. Det skulle i förlängningen kunna innebära att fastigheten inte kan nyttjas. Kommunernas ansvar för hämtning av hushållsavfall gäller som huvudregel, men kostnaden kan bli mycket hög för hämtning på otillgängliga platser. Det kan i sin tur försvåra en rimlig lösning.

3.8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Avfall Sverige *tillstyrker* att det är lång ikraftträdandetid så att alla inblandade aktörer får rimlig tid att ställa om.

4. Specifika kommentarer

4.1 Konsekvenser för anläggningar för förbränning med energiåtervinning av avfall, s.k. samförbränningsanläggningar

Ett slamstopp kan medföra förväntningar på att få behandla slam i de förbränningsanläggningar som tar emot och energiåtervinner avfall. I dagsläget finns 35 anläggningar, både privata och kommunalt ägda, som förbränner hushållsavfall och annat avfall. Förbränning kommer kräva mer avvattning, både på reningsverk och mobil.

Nedan framkommer avsnitt som Avfall Sverige har kommentarer på ur ett förbränningsanläggningsperspektiv.

Avsnitt 6.4.3 Förbränning av slam s. 233-234:

Omfattande erfarenheter finns av att förbränna avloppsslam. Förbränning kan ske som monoförbränning eller genom samförbränning tillsammans med andra biobränslen. Samförbränning ger normalt lägre fosforhalter i askan än monoförbränning, som därför är att föredra som utgångspunkt för fosforåtervinning. Svenska försök har dock visat att slam kan samförbrännas med t.ex. returträflis (RTflis) i befintliga pannor där askan sedan kan processas för att utvinna fosfor. Det är därför av mindre betydelse vilken typ av förbränningsprocess som genererar askan men av stor betydelse vilken fosforkoncentration askan får. Vid samförbränning bör det andra bränslet ha så låg askhalt som möjligt så att fosfor inte späds ut för mycket. En bra utgångspunkt för fortsatta återvinningsprocesser är en fosforhalt i askan på 4–5 procent eller högre.

....

Ett betydande antal pannor med kapacitet för samförbränning av avloppsslam finns i landet. Samlad statistik över lokaliseringen av pannor med olika förutsättningar vad avser t.ex. kapacitet, rökgasrening och utsläpp är inte tillgänglig på grund av sekretesskäl. Utredningens bedömning är att samförbränning av avloppsslam i betydande omfattning kommer att generera behov av kompletterande tillstånd och överväganden om bland annat rökgasrening.

Frågan är i vilken utsträckning dessa samförbränningsanläggningar är lämpade att ta emot slam från avloppsreningsverken. Tekniskt sätt kan anläggningarna ta emot slam, men slam har dock väldigt lågt värmevärde så ingen större mängd kan tas in. Några anläggningar tar emot slam idag, och har testat både rötat och orötat slam. Någon anläggning har haft problem på grund av klagomål på lukt och har därför inte kunnat ta emot stora mängder. Företrädesvis bör huvudinriktningen vara att nyttja särskilda monoförbränningsanläggningar för slammet för att kunna utvinna fosfor.

Avsnitt 14.8.1 Konsekvenser av ett mer omfattande spridningsförbud (alternativ 1) s. 739:

Samförbränning av slam kan komma att utvecklas för den del av slammet som inte behöver kvalificera för att nå de satta återvinningskraven för fosfor, dvs. slam från mindre avloppsreningsanläggningar.

Se synpunkter ovan (Avsnitt 6.4.3)

4.2 Konsekvenser för deponier och avfallsanläggningar

Nedan framkommer avsnitt som Avfall Sverige har kommentarer på ur ett deponianläggningsperspektiv.

Avsnitt 3.3.2 Förutsättningar för framtida avsättning av avloppsslam s. 98:

Avloppsslam används i betydande utsträckning för deponitäckning. Huvuddelen av de deponier som avslutades som en följd av de strängare bestämmelser för deponering som infördes 2008 kommer att sluttäckas fram till år 2030, men åtskilliga undantag finns.

.....

Samtidigt finns indikationer på att åtskilliga deponier ges förlängda avslutningstider, i vissa fall flera årtionden.

Om det blir förbud mot användning av anläggningsjord och andra restprodukter från slamhantering kan det få konsekvenser för vissa deponier som kommer att få svårt att få tag på material att använda till sluttäckning. Detta gäller kanske främst i regioner där tillgången på jordar lämpliga för sluttäckning redan idag är låg. Vissa kommuner lyfter däremot att det finns andra sätt att bereda vegetationsskikt med lägre halter av metaller. Som det ser ut nu finns det ett överskott i många kommuner av förorenade massor från infrastrukturprojekt. Att ersätta avloppsslam med tex KM-jord bör ses som en miljövinst då nederbördsvatten som infiltreras i sluttäckningslagret inte påverkas och lakar ut lika mycket som nederbörd som infiltreras genom avloppsslam. Näringsrika

sluttäckningsmaterial kan fås i andra former, t.ex. från kompostmaterial i form av insamlat gräs och löv som exempelvis blandas upp med torvjord eller annan mullrik jord.

Avsnitt 5.6 Scenarier s. 193:

Restprodukter innehåller ofta höga koncentrationer av oönskade ämnen och måste i egenskap av avfall slutförvaras på lämpligt sätt.

Dessa restprodukter kommer troligen att behöva hanteras på deponier. Särskilt när det är tillräckligt höga halter i askan efter förbränning av slam. Kan man i kombination med förbränning utvinna fosfor ur reningsverksslam kommer vi få en mer näringsfattig restprodukt som har reducerats i sin mängd, farlighet och minskad organisk andel som kommer att behöva deponeras (och då istället hamnar under tätskikten).

4.3 Konsekvenser för biogasanläggningar

Insamling och behandling av matavfall är en viktig del för att få kretslopp mellan stad och land och för att vi ska få cirkulär ekonomi på riktigt. Biogödsel kan certifieras enligt det frivilliga certifieringssystemet Certifierad återvinning och reglerna för biogödsel SPCR 120. Avfall Sverige har valt att kalla rötrest från biogasanläggningar som är certifierade enligt SPCR 120 för biogödsel, för att kunna skilja den från andra typer av rötrest. I samband med sjösättningen av Certifierad återvinning 1999 beslutades det att använda samma regelverk vad gäller maximalt tillåtna metallhalter som tillämpas för jordförbättringsmedel enligt EU-blomman. För koppar och zink tillämpas dock samma värden som för avloppsslam som får spridas på åkermark i Sverige. Värden för maximal metalltillförsel till åkermarken följer det svenska regelverket för avloppsslam. Certifieringsreglerna innehåller högt ställda krav på bland annat smittskydd hygienisering, råvarornas ursprung och gränsvärden för metallinnehåll samt synliga föroreningar. Vid årsskiftet 2018/2019 hade 22 samröttningsanläggningar SPCR 120-certifikat. Dessa producerade totalt 784 GWh energi (biogas), varav 730 GWh (93 %) uppgraderades till fordonsbränslekvalitet. Samtidigt producerades drygt 1,3 miljoner ton certifierad biogödsel. Totalt tillfördes jordbruket ca 4 500 ton växttillgängligt kväve (NH₄-N), ca 760 ton fosfor och ca 2 500 ton kalium.

Nedan framkommer avsnitt som Avfall Sverige har kommentarer på ur ett biogassanläggningsperspektiv.

Avsnitt 3.5.3 Biogasmarknadsutredningen s. 110:

Utredningen inriktas på hur biogasens nytta som resurs kan tas till vara på bästa sätt. Om alternativ 1 väljs så blir det (ännu) svårare att klara de föreslagna målen i biogasmarknadsutredningen och i förlängningen Sveriges miljö- och klimatmål. Om slammet ska förbrännas för senare fosforåtervinning, innebär en föregående rötning och biogasproduktion att en stor del av energiinnehållet i slammet förbrukas vilket kan försvåra förbränningen. Förbränning kan därmed skapa ekonomiska drivkrafter mot minskad biogasproduktion.

Avsnitt 5.5.6 Lagstiftning om gödselmedel s. 185:

”För övriga typer av gödselmedel, som stallgödsel, rötrest (biogödsel) och animaliska biprodukter, saknas bestämmelser som reglerar t.ex. metallinnehåll eller metallmängder som får tillföras marken.”

Det stämmer att det saknas bestämmelser som reglerar till exempel metallinnehåll i ovan nämnda gödselmedel. Avfall Sverige vill dock poängtera att SPCR 120 (biogödsel) och 152 (kompost) innehåller krav. Dessa är frivilliga, men används så flitigt i branschen att de kan sägas utgöra "license to operate".

Certifierad återvinning - Generella regler

Jordbruksanvändning av rötrest från biogasanläggningar är inte reglerat av något specifikt regelverk, utan faller under jordbruksverkets begrepp ”organiska gödselmedel”. Den största delmängden i organiska gödselmedel är naturligtvis stallgödsel. De regler som finns för organiska gödselmedel handlar om själva användningen – spridningstidpunkter, maximal mängd fosfor och kväve som får tillföras per hektar, lagringskapacitet etc. Kvaliteten på de organiska gödselmedlen som finns är inte reglerat så stallgödsel kan innehålla vilka metallhalter eller halter av oönskade organiska ämnen som helst. Eftersom kvalitetskrav saknas så sker inte heller någon uppföljning eller sammanställning av innehållet av vare sig växtnäring eller oönskade ämnen, t.ex. metaller. I en biogasanläggningens miljö tillstånd finns ofta specificerat att metaller och växtnäringsämnen ska analyseras regelbundet (normalt varje månad) och resultaten skall sedan rapporteras i anläggningens årliga miljörapport.

Avsnitt 8.4 Olika spridningsvägar s. 346:

Övriga flöden från matkedjan hanteras i huvudsak av certifieringssystemen SPCR 178, med källsorterade humanfraktioner, samt SPCR 120/150. Den senare certifieringen avser dock endast biogödsel. Till skillnad mot Revaq omfattar dessa certifieringar liksom stallgödsel inga provtagningar. Acceptansen är dock god hos livsmedelsindustrin, alla tillgängliga volymer sprids på åkermark.

Avfall Sverige ställer sig frågande till beskrivningen att SPCR 178 skulle innebära ett flöde från matkedjan. På vilket sätt hanteras matkedjan i SPCR 178? Eller menas mat som passerat kroppen?

Avfall Sverige vill poängtera att SPCR 120 gäller biogödsel och SPCR 152 gäller kompost, vilket inte framgår tydligt av skrivningen på s. 346. Mat- och livsmedelsavfall är tillåtna substrat/råvaror inom både SPCR 120 och 152, men i praktiken är det framför allt park- och trädgårdsavfall som kompostanläggningar tar emot. I dagsläget är tre kompostanläggningar certifierade enligt SPCR 152. Ingen av dem tar emot annat än park- och trädgårdsavfall, alltså inte avfall från matkedjan.

Avfall Sverige vill också starkt poängtera att både SPCR 120 och SPCR 152 innefattar krav på omfattande provtagningar. Dessutom måste anläggningar med ABP-material (animaliska biprodukter) ta en rad prover kopplat till hygien. Därför är den delen av

ovanstående text grovt felaktig. Acceptansen för certifierad biogödsel är mycket god inom livsmedelsindustrin.

Avsnitt 14.5.3 Utredningens samlade förslag s. 696:

”...Därtill saknas ett bredare synsätt kring hur eventuella risker ska hanteras och gränsvärden sätts för olika typer av biogödsel och återföring av avlopps- eller avfallsbaserad gödning i olika form. Det saknas i dag samhällsmål för återvinning av fosfor från olika fosforresurser liksom för andra växtnäringsämnen och kol. Utredningens underlagsrapporter lyfter snarare fram kväve som en för växtodlingen långsiktigt begränsande resurs, om miljö- och klimatmålen ska styra.”

Avfall Sverige anser att det är positivt med ett bredare mål som också kan ge biogödsel skjuts på vägen. Biogasmarknadsutredningen föreslår att ett biogödselmål utreds. Det vore nog än klokare att, som denna utredning föreslår, ta fram ett mål för återvinning av organiska resurser i samhället. Sådana mål blir dessutom teknikneutrala.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till vår rådgivare för enskilda avlopp Jenny Westin, jenny.westin@avfallsverige.se, tfn. 040-35 66 00,

Med vänlig hälsning,
Avfall Sverige

Lars Stjernkvist
Ordförande

Tony Clark
VD